

Ani to by se nedalo označit za opravdovou lež, protože jsem se opětovného setkání s Vittorií bála. Ale zatímco jsem tu větu vyslovovala, už jsem věděla, v jaký den, jakou hodinu a na jakém místě ji znovu uvidím. Vlastně jsem se od ní vůbec neodloučila, měla jsem v mysli každé její slovo, gesto i výraz tváře a nepřipadalo mi, že už je to setkání za mnou, nýbrž že stále ještě probíhá. Otec bez ustání mluvil a přesvědčoval mě o tom, jak moc mě má rád, ale já místo něj viděla a slyšela jeho sestru, vlastně ji vidím a slyším doteď. Vidím ji, jak přede mnou stojí celá v blankytném, vidím, jak mi v tom svém ostrém dialektu říká: zavři dveře, načež se ke mně obrací zády, jako by si ani nepřipouštěla, že bych ji třeba nemusela následovat. Z Vittoriina hlasu, ale možná i z celého jejího těla sálala neskrývaná nedůtklivost, která bleskově projela celým mým tělem, ožehla mě podobně jako plameny šlehající z plynového hořáku, když se pod ním

škrtně sirkou. Zavřela jsem za sebou dveře a cupitala za ní jako pes na vodítku.

Stačilo pár kroků a ocitly jsme se v místnosti bez oken, v níž to páchlo kouřem a jediné světlo tam proudilo skrze dokožán otevřené dveře. Těmi prošla a já hned za ní, stannuly jsme v malé kuchyni, kde mě ihned upoutal až extrémní pořádek a neurčitý odér nedopalků a zatuchliny.

„Chceš pomerančovou šťávu?“

„Nechci obtěžovat.“

„Chceš ji, nebo ne?“

„Ano, děkuju.“

Ukázala mi na jednu z židlí, ale pak si to rozmyslela a řekla, že je rozbitá, a posunkem mi naznačila, ať se posadím na jinou. Potom k mému překvapení nevyndala z lednice – lednice bílo-nažloutlé barvy – limonádu v plechovce nebo lahvi, jak jsem očekávala, ale vzala z košíku několik pomerančů, rozkrojila je a začala je vymačkávat do sklenice, přičemž nepoužívala žádný odšťavňovač, prostě je drtila rukama a občas si vypomohla vidličkou. Mezitím na mě promluvila, aniž by se ohlédla:

„Nemáš na ruce náramek.“

Znervózněla jsem:

„Jaký náramek?“

„Ten, co jsem ti darovala, když ses narodila.“

Nevzpomínala jsem si, že bych kdy měla nějaký náramek. Vycítila jsem však, že ta věc je pro ni důležitá a to, že ho nenosím, ji mohlo urazit. Řekla jsem:

„Možná mi ho maminka dávala jako miminku, tak do jednoho nebo dvou let, ale pak jsem vyrostla, takže mi už byl malý.“

Otočila se na mě a já zvedla zápěstí, abych jí dokázala, že už je příliš silné na to, aby se na něj vešel náramek pro novorozence, a teta se k mému velkému údivu dala

do smíchu. Měla velkou pusou s velkými zuby, a když se smála, byly jí vidět dásně. Pověděla mi:

„Seš chytrá.“

„Řekla jsem jen pravdu.“

„Ty se mě bojíš?“

„Trošku.“

„Je dobře, že se bojíš. Strach je potřeba i ve chvílích, kdy k němu není důvod, protože člověka drží ve střehu.“

Položila přede mě sklenici, po níž stékaly kapky šťávy, na její oranžové hladině plavaly kousky dužiny a bílá zrníčka. Zadívala jsem se na tetiny úhledně sčesané vlasy a vzpomněla jsem si, že podobný účes jsem viděla ve starých filmech v televizi nebo na matčiných fotografiích z dob dospívání, nosila ho jedna její kamarádka. Vittoria měla hodně husté obočí, připomínalo dva lékořicové pendreky, dvě černočerné úsečky pod mohutným čelem lemující hluboké dolíky, v nichž se skrývaly její oči. Napij se, řekla. Ihned jsem uchopila skleničku, abych ji nerozzlobila, ale do pití se mi vůbec nechtělo, protože jsem měla pořád před očima, jak cedí šťávu skrze dlaň, navíc mi vadila ta dužina a zrníčka, matka mi je totiž ze šťávy vždycky vyndávala. Napij se, zopakovala, udělá ti to dobře. Pomalu jsem si usrkla a ona se mezitím usadila na židli, o níž před chvílí tvrdila, že je vetchá. Pochválila mě, ale mluvila pořád tím svým neomaleným tónem: jo, seš chytrá, hned sis dokázala vymyslet pro své rodiče omluvu, to se ti povedlo. Ale pak mi vysvětlila, že se pleťtu, protože mi nedarovala náramek pro miminko, nýbrž náramek, který bych mohla nosit jako velká a na kterém prý velmi lpěla. Protože – zdůraznila – nejsem jako tvůj otec, kterému děsně záleží na penězích a věcech; já na věci seru, záleží mi na lidech, a když ses narodila ty, pomyslela jsem si: dám to holce, ať si ho nosí, až vyrostete,

dokonce jsem to tvejm rodičům jasně napsala na lístek – dejte jí ho, až bude velká – a nechala ho i s tím náramkem v poštovní schránce, nahoru jsem jít nemohla, jen si to představ, tvůj otec s matkou jsou zvířata, určitě by mě vyhnali.

Osmělila jsem se:

„Možná to ukradli zloději, neměla jsi ten náramek nechávat ve schránce.“

Zavrtěla hlavou a černočerné oči jí zaplanuly:

„Jaký zloději? Nic o tom nevíš, tak radši mlč: pij tu šťávu. Taky ti matka vymačkává pomeranče?“

Pokývala jsem hlavou, ale ona si toho ani nevšimla. Vykládala o tom, jak je pomerančová šťáva zdravá, a své vyprávění doprovázela až extrémně živou mimikou. Vrásky kolem nosu a úst se jí sbíhaly do jednoditého oblouku, kvůli čemuž působila nabručeně (přesně tak: nabručeně), a její tvář s vysokými lícními kostmi, která se mi ještě před chvílí zdála moc protáhlá – jako kus našedlého plátna táhnoucího se od spánků k čelistem –, najednou zrůžověla a působila jemněji. Moje milovaná maminka, řekla, mi v den mého svátku nosívala do postele horkou čokoládu, uměla ji vyšlehat tak, že byla krémová a nadýchaná, jako by do ní foukala. Dělají ti taky doma horkou čokoládu, když máš svátek? Chvíli jsem měla nutkání říct, že ano, přestože se u nás svátky nikdy neslavily a horkou čokoládu mi taky nikdo do postele nenosil. Ale dostala jsem strach, že by mou lež mohla prokouknout, a tak jsem zavrtěla hlavou. Rozladěně pohodila hlavou:

„Tvůj otec a matka nectí tradice, myslej si, že jsou bůhví-kdo, vařit horkou čokoládu by asi bylo pod jejich úroveň.“

„Otec dělá kávu s mlékem.“

„Tvůj otec je vůl, kdoví, jestli vůbec to kafe s mlíkem umí. Zato tvoje babička uměla skvělý kafe s mlíkem.“

A přidávala do něj dvě lžice našlehanýho žloutku. Vyprávěl ti, jak jsme si jako malí dávali kafe, mlíko a zabaione?“

„Ne.“

„Vidíš? Tvůj otec už je takovej. To on musí bejt vždycky ten nejlepší a nepřipouští si, že by mohl být dobrej i někdo jinej než on. A když mu dokážeš opak, tak tě zničí.“

Vrtěla nazlobeně hlavou, z její řeči jsem sice cítila odstup, ale ne chlad. Zničil i mýho Enza, řekla, člověka, kterýho jsem měla nejradši. Tvůj otec zničí všechno, co by ho mohlo převyšovat, dělal to tak vždycky, už od dětství. Myslí si o sobě, jak je inteligentní, ale přitom nikdy inteligentní nebyl: to *já* jsem inteligentní, on je jen mazanej. Umí v lidech vyvolat dojem, že je nepostradatelnej. Když jsem byla malá, slunce vždycky zašlo, jakmile odešel. Myslela jsem si, že když se nebudu chovat tak, jak to on chce, opustí mě a já umřu. A tak jsem dělala všechno, co po mně chtěl, to on rozhodoval, co je pro mě dobrý a co špatný. Dám ti příklad: už od narození jsem v sobě měla cit pro hudbu, chtěla jsem se stát tanečnicí. Věděla jsem, že to je můj osud, a jenom on mohl přesvědčit rodiče, aby mě v tom podporovali. Ale tanečnice nebyla pro tvýho otce dost dobrý povolání, a tak mi to překazil. Podle něj musíš celý dny ležet v knihách, jinak nejsi hodná života na týhle planetě, nestudovaný lidi jsou pro něj nuly. Říkával mi: jaká tanečnice, Vittò, vždyť ani nevíš, co to je, koukej se jít učit a buď zticha. V té době už si vydělával soukromejma hodinama, takže mi klidně mohl nějakou taneční školu zaplatit, místo aby si kupoval další a další bichle. Ale neudělal to, líbilo se mu lidi připravovat o smysl života, pokud nešlo o něj a jeho záležitosti. A co se týče mýho Enza – uzavřela to znenadání –, toho nejdřív přiměl k tomu, aby si myslel, že jsou kamarádi, a pak mu sebral duši, vyrval mu ji z těla a roztrhal ji na kousky.

Takhle mi to vyprávěla, sice používala vulgárnější slovník, ale mluvila se mnou tak otevřeně, až mě to znejistělo. Ve tváři se kabonila a vmžiku zase rozjasňovala, podle toho, jaké emoce s ní zrovna cloumaly: lítost, odpor, zlost, smutek. Vykreslila mi otce v tak temných barvách, jak jsem to ještě od nikoho neslyšela. Když však zmínila onoho Enza, najednou sklopila hlavu a dojetím se jí zlomil hlas, načež vyběhla z kuchyně a okázale si zakrývala oči rukou.

Seděla jsem jako přikovaná a cítila jsem obrovské vnitřní napětí. Jakmile opustila místnost, využila jsem příležitosti a vyplivla do sklenice pomerančová zrníčka, která jsem do té doby držela v ústech. Uplynula minuta, pak dvě, a já se začínala stydět za to, že jsem se nijak neohradila, když Vittoria mého otce urážela. Musím jí říct, že není správné takhle pomlouvat člověka, kterého si všichni okolo váží, pomyslela jsem si. Mezitím se ozvala tlumená hudba a po pár vteřinách se rozeřvala naplno. Zaječela na mě: pojď sem, Gianni, co tam sedíš? Bleskově jsem se zvedla a vykročila z kuchyně do tmavé chodby.

Za okamžik už jsem stála na prahu malého pokoje, v němž bylo staré křeslo, v rohu odložená tahací harmonika, stůl s televizí a stolička, na níž ležel gramofon. Vittoria stála u okna a dívala se ven. Bylo jasné, že odtamtud musí vidět otcovo auto, v němž na mě čekal. A aniž se otočila, poznamenala: jen ať si poslechne tudle desku, aspoň si vzpomene. Všimla jsem si, jak se lehounce pohupuje do rytmu, přešlapovala z nohy na nohu, kolébala boky a rameny. S rozpaky jsem ji zezadu sledovala.

„Poprvý jsem Enza potkala na bále a na tuhle písničku jsme spolu tancovali,“ slyšela jsem ji říkat.

„Jak je to dlouho?“

„Letos 23. května to bude sedmnáct roků.“

„Tak to už je spousta let.“

„Pro mě to je jako minuta.“

„Měla jsi ho ráda?“

Otočila se na mě.

„Otec ti o tom nic nepovídal?“

Když jsem uviděla její strnulou tvář, zarazila jsem se, poprvé za celou dobu mi připadala starší než moji rodiče, přestože jsem věděla, že ve skutečnosti je jí o pár let méně než jim. Odpověděla jsem:

„Vím pouze to, že byl ženatý a měl tři děti.“

„Nic víc? Neříkal ti, že to byl lump?“

Zaváhala jsem.

„Něco takového.“

„A dál?“

„Že to byl kriminálník.“

Vyhrkla:

„Jedinej lump je tvůj otec, to on je kriminálník. Enzo byl policejní důstojník, choval se slušně dokonce i ke kriminálníkům a každou neděli chodil do kostela. Já jsem tenkrát v boha nevěřila, tvůj otec mi namluvil, že neexistuje. Ale jen co jsem potkala Enza, změnila jsem názor. Hodnějšího a správnějšího a citlivějšího chlapa svět neviděl. Kdybys slyšela, jak měl krásnej hlas, jak krásně zpíval, to on mě naučil hrát na harmoniku. Než jsem poznala jeho, zvedal se mi ze všech chlapů žaludek, a když jsem ho ztratila, každýho jsem od sebe odehnala, protože se mi všichni hnusili. Tvoji rodiče ti navykládali jen samý lži.“

Celá nesvá jsem upřela oči na podlahu a neodpověděla jsem. Ona na mě však uhodila:

„Nevěříš mi, co?“

„Já nevím.“

„Nevíš, protože věříš víc lžím než pravdě. Gianni, co z tebe takhle vyroste? Jen se koukni, jak seš směšná, celá

v růžovém, růžový botky, růžová bunda, růžová sponka ve vlasech. Vsadím se, že neumíš ani tancovat.“

„S kamarádkami tancujeme pokaždé, když se vidíme.“

„Jak se jmenujou tvoje kamarádky?“

„Angela a Ida.“

„A jsou jako ty?“

„Ano.“

Na znamení nelibosti se ušklíbla a sehnula se ke gramofonu, aby pustila desku od začátku.

„Umíš tancovat na tohle?“

„To je stará písnička.“

Zničehonic mě popadla za pas a přitáhla si mě k sobě. Její mohutné poprsí bylo cítit po borovém jehličí, do nějž se opírá slunce.

„Stoupni si mi na nohy.“

„To tě bude bolet.“

„No tak, dělej.“

Uposlechla jsem ji a v tu ránu jsme spolu elegantními a přesnými pohyby kroužily po místnosti, dokud skladba nedohrála. Pak se teta zastavila, ale nepustila mě, naopak mě sevřela ještě pevněji se slovy:

„Řekni svému otci, že jsem s tebou tancovala na tu samou píseň, co hráli, když jsem poprvý tančila s Enzem. Řekni mu to přesně takhle a doslova.“

„Dobře.“

„To by stačilo.“

Silou mě od sebe odstrčila, a když jsem najednou vypadla z její teplé náruče, potlačila jsem výkřik, jako kdybych ucítila prudkou bolest, ale styděla se projevit slabost. Zdálo se mi překrásné, že po tom tanci s Enzem už žádného jiného nechtěla. A napadlo mě, že si v nitru jistě uchovávala každý nepatrný detail své neopakovatelné lásky a že v ní díky tanci se mnou možná ty vzpomínky

zase ožily. Fascinovalo mě to, toužila jsem po tom, abych se co nejdříve také takhle beznadějně zamilovala. Její vzpomínka na Enza musela být tak intenzivní, že jsem zřetelně cítila, jak z jejího kostnatého těla, hrudníku i dechu sálá žár, jenž mě celou prostoupil. Roztržitě jsem špitla:

„Jak Enzo vypadal, máš nějakou jeho fotku?“

Jakmile to slyšela, rozsvítily se jí oči.

„To jsi hodná, že ho chceš vidět. Víš co? Sejdeme se 23. května a půjdeme za ním: je na hřbitově.“